

УДК 338.45:004.738

Горбань С.Ф.¹, Журавель Г.М.²

¹ канд. техн. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БТЕ-0813 «Запорізька політехніка»

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЗЕД ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах цифрової трансформації економіки інформаційне забезпечення та облік у системі управління зовнішньоекономічною діяльністю набувають особливої актуальності для підприємств і організацій. Використання цифрових технологій дає змогу значно підвищити ефективність ведення обліку та контролю зовнішньоторговельних операцій, забезпечуючи швидку й точну обробку значних обсягів інформації, що особливо важливо в умовах воєнного конфлікту, порушення логістичних ланцюгів і нестабільності енергопостачання.

Завдяки впровадженню сучасних цифрових інструментів керівництво підприємств отримує можливість у режимі реального часу відстежувати стан зовнішньоекономічних зв'язків, що сприяє прийняттю оперативних і обґрунтованих управлінських рішень. Крім того, застосування інформаційних технологій дозволяє автоматизувати значну частину рутинних процесів у сфері управління зовнішньоекономічною діяльністю, що зменшує ризик помилок і підвищує загальну ефективність функціонування підприємства [1, с. 97].

Інформаційні технології на підприємствах мають застосовуватися для ефективної організації інформаційних потоків, а також для розширення можливостей використання економіко-математичних методів. Оцінювання ефективності впровадження інформаційної системи зазвичай здійснюється за допомогою кількох груп методів.

По-перше, фінансові методи, які дають змогу представити результати оцінювання у фінансовому вимірі. Це допомагає економічно обґрунтувати доцільність впровадження інформаційної системи на підприємстві.

По-друге, евристичні методи, що дозволяють враховувати особливості конкретного підприємства під час визначення характеристик інформаційних технологій.

По-третє, імовірнісні методи, які застосовуються для оцінювання ризиків і можливостей, пов'язаних із впровадженням інформаційних технологій зокрема ризиків порушення логістики, енергопостачання та кібербезпеки [2, с. 5].

За допомогою сучасного інформаційного забезпечення підприємства отримують можливість ефективно здійснювати моніторинг міжнародних ринків, вивчати потреби споживачів і попит на свою продукцію, навіть у складних умовах війни. Воно також дозволяє аналізувати діяльність конкурентів та оцінювати результати власної роботи на зовнішніх ринках. Завдяки цьому підприємства можуть більш точно визначати ризики та нові можливості, що сприяє ефективнішому управлінню ЗЕД і підтримці конкурентоспроможності української продукції.

Дослідження та вдосконалення інформаційного забезпечення обліку й управління зовнішньоекономічною діяльністю є важливим для підприємств, які працюють на міжнародному ринку, з кількох причин.

1. Високий рівень конкуренції на міжнародному ринку. Українські підприємства змушені конкурувати з великою кількістю компаній з різних країн, тому для збереження або розширення своєї частки ринку їм необхідно мати точну та своєчасну інформацію про стан ринку, діяльність конкурентів, основні тенденції та можливі перспективи розвитку.

2. Складність зовнішньоекономічної діяльності. Підприємства мають враховувати різні законодавчі норми, регуляторні вимоги, культурні особливості та мовні бар'єри. Належне інформаційне забезпечення допомагає українським компаніям орієнтуватися в цих умовах, уникати помилок і мінімізувати фінансові та логістичні втрати.

3. Якісне інформаційне забезпечення сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства. Доступ до актуальної інформації про попит, рівень цін, технологічні новації та енергетичні ресурси дозволяє керівництву приймати більш обґрунтовані рішення і швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища, включно з наслідками війни [1, с. 99].

Останнім часом зростає інтерес до використання сучасних інформаційних технологій для автоматизації внутрішньо корпоративних та управлінських процесів. Це пов'язано з тим, що такі технології допомагають підвищити ефективність досягнення цілей підприємства, зменшити кількість паперових документів, створити єдине інформаційне середовище для прийняття управлінських рішень, а також покращити якість і надійність цих рішень.

Для ефективного управління ЗЕД система інформаційного забезпечення повинна будуватися на таких принципах

1. Відкритість і доступність інформації, що передбачає можливість отримання необхідних даних у зручному форматі. Важливим є також цільове

спрямування інформації, тобто відповідність інформації потребам управління.

2. Регулярне оновлення інформації, що забезпечує її актуальність і достовірність.

3. Конфіденційність та захист даних, які передбачають захист інформації від несанкціонованого доступу та кіберзагроз, що особливо актуально в умовах війни.

4. Інтеграція інформації з різних джерел, що дозволяє отримати повну картину зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

5. Автоматизація процесів та аналітичні інструменти для аналізу та прогнозування, що сприяє прийняттю більш обґрунтованих управлінських рішень [1, с. 100; 101].

Отже, використання інформаційних технологій у сучасних умовах є ключовим чинником ефективного управління зовнішньоекономічною діяльністю українських підприємств. Впровадження цифрових інструментів дозволяє підвищити ефективність обліку, швидко обробляти великі обсяги даних, контролювати зовнішньоекономічні операції та приймати більш оперативні й обґрунтовані управлінські рішення. Це допомагає підприємствам адаптуватися до наслідків війни, мінімізувати ризики, підвищувати конкурентоспроможність і успішно здійснювати ЗЕД навіть в умовах значної економічної нестабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Куценко Т. М., Альошин С. Ю., Заїка О. В. Інформаційне забезпечення та облік в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю в умовах цифровізації. *Підприємництво і торгівля*. 2023. №39. С. 84–90. URL: <https://journals-lute.lviv.ua/index.php/pidpr-torgi/article/view/1485/1396> (дата звернення 04.04.2026)

2. Безус А. М., Безус П. І., Шевчун М. Б. Особливості впровадження інформаційних технологій в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2022. №4. http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2022/78.pdf (дата звернення 05.04.2026)